

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljke je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto velja . . . 10— K pol leta . . . 5— " četrta leta . . . 2:50 " posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, poslane, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostopne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h " " dvakrat . . . 12 " " " trikrat . . . 10 " za nadaljnja izvršenja od petit-vrste po 8 h. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Shod

jugoslovanskih naprednih učiteljskih abiturientov in abiturientek se vrši dne 16. julija 1912 v Ljubljani.

Dnevni red.

I.

Zborovanje v veliki dvorani „Mestnega doma“, začetek ob pol 9. dopoldne.

1. Otvoritev.
2. Pozdravi.
3. Referati:

- a) Stanje in gibanje slovenskih učiteljskih učiteljev v zadnjih letih;
- b) Ellen Key — učiteljica;
- c) Stanje in gibanje hrv. učiteljskih učiteljev;
- d) Ljudska izobrazba izven šole;
- e) Današnje žensko gibanje in učiteljica;
- f) Bistvo in vzgoja volje;
- g) Šolska telovadba in Müllerjev sistem.

II.

1. Popoldne ogled mesta, „Učiteljske tiskarne“ itd.
2. Zvečer ob 8:

Vrtna veselica

na vrtu in v areni „Narodnega doma“. Na vzporedu so koncertne točke orkestra, pevskega zbora in solistov.

Ples!

Pripravljalni odbor.

§ 55. državnega ljudsko-šolskega zakona v naučnem odseku.

Piše — d.

VI.

Štev. 23. z dne 7. jun. 1912. „Učit. Tov.“ je prinesla kratko poročilo pod naslovom: „Naučni odsek“, kjer naznanja sprejem predlogov Wastiana, Glöckla in Ira. Sprejeli so se vsi, in učiteljstvo naj bi bilo zadovoljno s tem uspehom. Zadovoljno naj bi bilo tudi s tem, da so se ljudski zastopniki tako zavzeli zanj, da so dali na predlog Tomaškova celo nezaupnico samemu naučnemu ministru zato, ker vlada noče dati učitel-

stvu, kar je učiteljskega. Dejal bi, da so prav tisto, kar sem imenoval v začetku svojih izjav: Wastianov predlog, namreč „udarec v vodo“ tudi vsa ta sprejetja in celo nezaupnica. In če je glasoval dr. Verstovšek proti nezaupnici, ni učiteljstvu škodil in ne koristil; tudi ga zaradi tega postopanja ne bo klicalo na odgovor, ker naših klerikalcev v državnem zboru pri delu sploh ne smatrajo več resnim. Da pa so izvoljeni pri nas taki ljudski zastopniki, je žalobno znamenje žalostnega časa.

Pa vrnimo se k seji 30. maja!

V naslednjem podajamo natančno poročilo, opozarjamo pa nanovo, da glejmo na sklepe skozi Glöcklove besede, da se izvrši rešitev v finančnem odseku.

Seja z dne 30. maja 1912.

Predsedstvo: dr. Tobolka.

Odsek sklepa o glasovanju o sledečih predlogih:

Predlog poslanca Wastiana:

Uprava postavnih prejemkov učiteljev in način njih prejemanja naj se izvrši z deželno postavno, za kar naj veljajo sledeče postavke:

1. Najnižji prejemki, pod katere ne sme iti nobena šolska občina, naj bodo taki, da posvete učitelji I. razreda in učitelji II. razreda (podučitelji), prosti vseh ovirajočih stranskih opravil, vso svojo moč poklicu in da vzdržujejo prvi lahko tudi družino, odgovarjajoče krajevnim razmeram.

Kot taki prejemki naj veljajo prejemki, kakor so določeni za c. k. državne uradnike XI, X, IX. in VIII. činovnega razreda z ozirom na službene in pokojninske prejemke.

Sprejeto z 21 glasovi.

Predlog poslanca Glöckla, dopolnilni predlog Wastianovemu predlogu:

Pri naslednjem skupnem službenem času pripada vsakemu učitelju in vsaki učiteljici z dokazanim učne usposobljenosti za ljud. šole: Od začetka 4. do končnega 9. službenega leta prejemne stopnje (plača in aktivitetne doklade) XI, od začetka 10. do končnega 15. službenega leta prejemne stopnje X, od začetka 16. do končnega 22. službenega leta prejemne stopnje IX. in od začetka 23. do končnega 33. službenega leta prejemne stopnje VIII. činovnega razreda.

Pri vračunanju tega službenega časa je vračunati poleg službenih let, ki se jih

je služilo v javni šolski službi pred položitvijo izpita učne sposobnosti, dve leti, ter je obravnavati službena leta, ki se jih je služilo v dveh ali več kronovinah, kot enotna in nepretrgana.

Najpozneje eno leto po položitvi izpita učne sposobnosti se mora izvršiti definitivno nastavljenje.

Za učne osebe z usposobljenostjo za meščanske šole je določiti večje prejemke.

Za ravnatelje, nadučitelje in šolske voditelje je dovoliti zvišanje prejemkov ali posebne funkcijske doklade, ki se ravna po številu upravljanj razredov.

Pri poimenskem glasovanju o predlogih poslanca Glöckla so glasovali za: Bachmann, Glöckel, Hartl, Hillebrand, Hofmann, Iro, Kasper, Kemetter, Kolessa, Krätzner, Kudlich, Leuthner, Lipka, Lössl, Reger, Tomašek, Volkert, Wastian, Wedra, Zenker; proti: Halban, Konečny, Lukavsky, Masaryk, Švejk, Tatmayer, Turnher, Tobolka, Velich, Verstovšek, Jaworski.

Sprejeto z 20 proti 12 glasovi.

Predlog poslanca Iro-Zenker:

Stroškom, ki narastejo z omenjeno regulacijo plač, se prispeva 50 odstotkov iz splošnih državnih sredstev.

Pri poimenskem glasovanju so se izrazili za da: Bachmann, Glöckel, Halban, Hillebrand, Hofmann, Iro, Kasper, Kemetter, Kolessa, Krätzner, Kudlich, Leuthner, Lipka, Lössl, Reger, Tatmayer, Tomašek, Verstovšek, Volkert, Wastian, Wedra, Jaworski, Zenker; za ne: Hartl, Konečny, Lukavsky, Masaryk, Stojan, Švejk, Tobolka.

Predlog poslanca Verstovška:

Za besedami „stroškom, ki . . .“ je ustaviti besede: „in stroškom za zidanje šol . . .“

Predlog je bil s 27 proti 5 odklonjen; predlagatelj ga je prijavil kot minoritetni votum.

Predlog poslanca Regerja:

Če se je dovolilo v kaki občini učiteljem iz občinskih sredstev stanovanjske prispevke, draginske doklade, pavšalijske kurjavo ali razsvetljava ali druge remuneracije — izvzemši take za posebne opravke — bodisi v denarju ali in natura, se ne sme

* Navajamo imena, da slov. učiteljstvo lahko primerja dejanja z besedami, govornimi učiteljski deputacij.

** Tu je pokazal prijatelj učiteljstva svoje kopito.

teh doklad in remuneracij svojevoljno posameznim osebam pustiti in drugim odtegniti.

Predlog je bil s 14 proti 12 glasovi odklonjen.

Predlog poslanca Halbana:

Izvoliti je subkomite petih udov, ki naj stopi v zvezo s finančnim odsekom, oz. s pododsekom za obdačenje žganja ter naj poroča odseku o finančni možnosti za regulacijo učiteljskih plač v treh tednih.

Na predlog poslanca Glöckla se je o tem glasovalo ločeno, in sicer se je opustil pristavek „s pododsekom za obdačenje žganja“ ter se je predlog v tej obliki sprejel.

Pristavek „s pododsekom za obdačenje žganja“ je bil odklonjen.

Predlog poslanca Tomaška:

Naučni odsek izreka gospodu naučnemu ministru zaradi neprijaznega stališča ministrstva za uk in bogočastje napram učiteljstvu vprašanje o uravnavi učiteljskih plač, svoje obžalovanje.

Ta predlog se je sprejel in tako se je končal dan, o katerem smo bili prepričani, da je prinesel učiteljstvu nekaj pozitivno dobrega.

VII.

Zopet smo se zmotili!

Istih klubov zastopniki, ki so se postavili v naučnem odseku za učiteljstvo, ker so bile oči vseh obrnjene na delo v tem odseku, so zaigrali na drugem mestu popolnoma drugo igro ter dokazali, da smo trdili mi popolnoma prav, ko smo rekli, da je vzlic zatrdilom Wastiana bila v večini napram učiteljstvu vse „neodkritosrčna igra“.

Tole se je zgodilo:

Finančni odsek je proti sklepu naučnega odseka vendarle izročil vse § 55 se tiče predloge svojem pododseku za obdačenje žganja, da jih reši. V torek, 18. junija, pa je ta pododsek sklenil, da ne napravi z naučnim odsekom nobenega pododseka. Tako romajo vse predloge nazaj na naučni odsek. Tisti, ki poznajo razmere prav dobro, trdijo, da bo treba predvsem bistveno izpremeniti Irov predlog, če se hoče imeti kaj uspeha.

In kaj se to pravi? Da je za učitelje najboljša, če jako znižajo svoje upanje.

Pa:

„Zaboga, kaj ko bi tej ubogi pari zrasel — greben in bi . . . raztrgala verige, v

LISTEK.

† Anton Hribernik.

Zamolklo — pritajeno so grmele grude grobni, grozni spev — zagrnil nam nenadoma 27. junija brata iz naših vrst, tovariša A. Hribernika.

Smrti demon posega poželjivo, nenasitno v naše vrste, redči jih, donašajoč žrtvam svojim miren sen, nam pa in mladini globoko žalost v krasni življenski dobi 32 tih let, ob posteljici nežnih dveh otročičev, ob strani ljubeče, skrbne soproge mu je odločila usoda nepriznane konca in pokop. Služboval je preminuli v Venčesu, v Laporju in sedaj na Črešnjecv pri Slov. Bistrici. Vesten, priden učitelj; drag, dober tovariš se je priljubil vsakemu. Nežna skrb za svojo obitelj in skrb za šolo mu je vela v duši — to je bilo njegovo življenje. Če si bil razbit in nesrečen, ob njegovem zdravem naziranju sta ti čelo in duša postali vedri. In sedaj? Tožno jeka pogrebna pesem Tvojih tovarišev, zadnji akordi nam bolešno božajo duše, preko grobov se plazijo težke sence, ljudstvo Ti plaka ob gomili, in vse one vezi rodovinske, tovariške

in prijateljske Ti vežejo in pletejo venec jasnega, vednega spomina. Glej! Drag si nam bil! Prihitelo je Tvoje ljudstvo v ogromnem številu, prihiteli smo mi, vsem pa krči in trga bol srce za Taba, dragi Tone! Tvoja šolska mladina prihaja s šopki, jih nastilja v grob — pobožno poklada na krsto, da bi obvarovala svojega ljubljene učitelja težke, rjave prsti. Vse te nežne duše romajo k Tebi ubožne, žalostne! Izgnala jih je usoda s cvetočih livad, po katerih si jih vodil Ti, in današnji dan jim ostane v tožnem spominu — Tvoja podoba pa bo živele v njih lepa — svetla — nedotaknjena. Najlepši spomenik!

Krasne Tvoje popevke se mi bude v duši — a glej — tu grob — vsega konec! Vsak prijateljski sestanek s Tabo mi ostane neizbrisen. Ne loči nas grob — ne loči nas smrt — ne pokop! Ti boš živel med nami — plemenit tovariš, vzpodbujal nas k delu za druge, budil v nas dobro tovarištvo!

Tvojo gomilo pa bo grela ljubezen Tvojih tovarišev — ljubezen hvaležnega ljudstva oklene Tebe — učitelja v drag spomin. Na življenskem potu pa se ustavim večkrat ob Tvoji radosti in bolesti — nikdar zabljene tovariši!

Zamolklo — pritajeno grme grude grobni, grozni spev. Bratje — poslovil se je zopet drag tovariš, odšel nam je naš Anton! Ob razstanku plaka bridko njegova rodovina — njegovi tovariši — njegov rod in

Ramšak Fran.

* * *

Tovarišu Hriberniku v spomin smo prejeli še te vrstice: S svojo koščeno roko je kruta smrt posegla v srečno rodovinsko življenje dveh mladih ljudi, ki sta kratko dobo uživala srečno, neskaljeno življenje lepih zakonskih dni. Ugrabila je neizprosna morilka-smrt ljubeznivega druga-tovariša svoji ženi, otrokom nenadomestljivega, blagega očeta, tovarišem pa res pravega tovariša in prijateljskega družabnika. Tovariš in družabnik je bil vsepovsod rajni Tona, kakor smo ga vedno imenovali ožji rojaki Savinjšani.

V njegovi rojstni hiši na Ljubnem v Savinjski dolini smo se shajali tuintam v počitnicah dijaki, in mlajši tovariš Tona-samouk nam je zabrenkal na citre, da so nam srce dvigala plemenitejša čustva. Vmes pa gosli, tenor in bas, to vam je bilo v dijaških srcih veselje za kratek čas! Bili smo v tistih letih prvi dijaki v domačem

kraju, kjer so tamošnjemu nadučitelju ob rojstvu Tonetovem grozili, da ga obesijo na prvi trški hrast. Če se ne bo pokoril volji tržanov. A čas je z neizprosnim korakom zanesel tudi v naš kot žarke kulture, katerih smo bili deležni tudi mi dijaki. Ob znožju naših orjaških planin v lepi spodnještajski Švici smo se divili njih krasoti in v počitniškem času dihalo svobodo, kakor jo diha svoboden človek vrhu teh mogočnih vršacev . . .

Kolikor lepih počitniških tednov, toliko in še več skrbipolnih mesecev je ob likormožni podpori svojcev prebil svoja dijaška leta. Bil je siromak-dijak, kakor stotero naših slovenskih dijakov. Trdna volja in iskrena želja sta ga privedla v učiteljski stan, za katerega je gorel in v katerem je z ljubeznijo in neutrudljivostjo deloval do zadnjega vzdihla.

Ni našel v njem zaželjenega smotra! Mlad — 32 let star — je moral leči v prerani grob, daleč proč od nebotičnih vršacev orjaških, prekrasnih naših Savinjskih Alp. Mi, dragi Tona, ki smo te poznali kot blagega tovariša, ostanee v našem srcu in spominu za vedno!

Tvoj rojak-tovariš R. Wudler.